

Oorlogsverhalen van Ad Hermens

Veldmaarschalk Bernard Montgomery in Geldrop

Veldmaarschalk Bernard Law Montgomery vestigde zijn hoofdkwartier van de 21e legergroep 1945 in Geldrop. De schrijver beperkt zich in deze column tot het verblijf van veldmaarschalk Montgomery in Geldrop.

In het voorjaar van 1945 ging men zich voorbereiden om een doorstoot naar Duitsland te maken vanaf de omgeving van Nijmegen. Ook Montgomery verplaatste met zijn mobiel hoofdkwartier in die richting. Hij kwam met zijn kolonne in het najaar van 1944 voor een periode naar het natuurzwembad De IJzeren Man in Eindhoven. Hier ontving hij onder meer Britse Koning George VI en Prins Bernard. Waarschijnlijk heeft hij in deze periode de locatie in Geldrop ontdekt. Hij koos de leegstaande villa op de Nieuwendijk nummer 52. Zijn staf werd in Villa Nova, ook aan de Nieuwendijk, gehuisvest. De Eerwaarde Zusters Franciscanessen noteerden dat in hun klooster Bethanië het hoofdkwartier gevestigd was van het V111ste Britse Legerkorps van Lt. Colonel O'Connor. Dit corps stond direct onder bevel van Montgomery. Hij was regelmatig in Mierlo om zijn orders uit te vaardigen. De zusters van klooster Bethanië zagen Montgomery soms binnenkomen met grote lange kisten met stafkaarten. Dan was er weer een vergadering gepland. De zusters moesten veel ruimte beschikbaar stellen en ook veel klusjes verrichten en hun rustige leven was verstoord, maar ze deden het met liefde. In Mierlo was in deze periode bijzonder veel militaire politie ingekwartierd, hetgeen geen overbodige luxe was, vanwege alle hoge militaire autoriteiten in de omgeving.

Montgomery's vliegtuigje op de airstrip bij Molenheide

Een vliegstrip die reeds voor de oorlog bestond lag bij landgoed Molenheide. De locatie was tussen de Mierloseweg en het Eindhovens Kanaal en kwam hem ook erg goed van pas. De Duitsers gebruikten deze strip ook als een uitwijkvliegveldje. Montgomery liet een strip renoveren en voorzien van speciale landingsgaas. Zijn privévliegtuig werd daar gestationeerd. Het was een Miles Messenger van de RAF. Een tweemotorig toestel met extra zitplaatsen achter de piloot. Er werden maar 93 stuks van dit type gebouwd tussen 1942 en 1948. Waarschijnlijk had hij ook nog de beroemde Austers tot zijn beschikking. Hij maakte regelmatig een rondvlucht boven Geldrop en omstreken, met zijn privé piloot. Vele bewoners zagen hem overkomen in het toestel dat aan de onderkant knalgeel was. Voor grote afstanden beschikte hij ook over een speciale Dakota, ook wel C-47 genoemd. Hiermee vloog hij vanaf vliegveld Welschap dat in het bezit was van de RAF. Soms zocht hij zijn ontspanning in een partijtje golf en dan liet hij zich door zijn particulier piloot vanaf zijn strip naar Waalre

Montgomery en Churchill in gesprek met de troepen in Geldrop.

vliegen en landde daar op het golfterrein. Zijn verblijf in Geldrop was strikt geheim maar hij wandelde ook dikwijls door het dorp, niet-opvallend kaarsrecht met stoke onder zijn arm. Vele jongetjes van toen ontdekten hem en liepen dan marcherend achter hem aan. Waarschijnlijk wisten zij niet dat het de beroemde generaal was.

Zwarte dag

9 februari 1945, nog maar twee dagen op deze locatie, was een zwarte dag door de crash van een van de Austers van Montgomery. Het toestel werd bij Nijmegen aangevallen door een Duitse Focke-Wulf 190. Pilot Flight Lieutenant Mc. Queen kwam daarbij om het leven. De twee inzittenden traden kortdaat op en hanteerden de stuurknuppel en manoeuvreerden met de vleugelkleppen zodat ze konden landen in een sloot. Daar was gelukkig

een chauffeur met een jeep. Een inzittende verloor bij deze crash een nier.

Montgomery's kanariepiet voor het raam in Geldrop

Omdat er in het bevrijde Zuiden nog wel spionnen voor de vijand actief waren, was geheimhouding belangrijk. Montgomery was dan ook zeer vindingrijk om aan zijn naaste omgeving te laten weten of hij wel of niet aanwezig was. Bij aanwezigheid zette hij een kooitje met een kanariepiet voor het raam.

Omgekeerd liet Montgomery ook spionnen hun werk doen en hij bleek zelfs een dubbelganger te hebben.

De kanariepiet moest natuurlijk ook op tijd zijn voedsel hebben. G. Ketelaars, uit het Hofke in Eindhoven, vertelde dat hij ging kijken naar de Nieuwendijk in Geldrop in de hoop Montgomery te zien. Er was niets te zien, alleen het vogelkooitje met de kanarie voor het raam. Enkele dagen later ging hij naar Eindhoven om vogelzaad te halen. "De winkel stond vol klanten en daartussen ook een Engelse soldaat. Iedereen liet hem voorgaan om zo blijheid en dank te tonen. De soldaat vroeg 'seeds', maar zaad was schaars en de winkelier moest zuinig zijn om iedereen wat te geven. Wat 'seeds' betekende was even een probleem. Bij mij ging een

lichtje branden. Hij bleek de oppasser van Montgomery te zijn en kwam zaad kopen voor de kanariepieten van de Opperbevelhebber in Geldrop. Het rantsoen dat hij mee kreeg was beduidend groter dan dat van ons, maar het werd graag geaccepteerd."

Montgomery's vergaderwagon bij het station in Geldrop

Montgomery beschikte ook over een luxe treinwagon, waarin hij dineerde en met zijn hoge gasten vergaderde. Generaal D. Eisenhower, Montgomery's meerdere van de Suprême Headquarters Allied Expeditionary Forces (SHAEP) in Reims, leende hem de trein. Deze luxe wagon stond gerangeerd op het emplacement bij het Geldropse station. In zijn villa ontving hij onder meer op 2 maart 1945 Generaal Eisenhower en de complete SHEAF met Luitenant Generaal Henry D.G. Crerar van de First Canadian Army, Luitenant Generaal William Simson van de 9TH USA Army, luitenant generaal Sir Miles Dempsey van de 2nd British Army en meerderen uit de staf. Dit hoge gezelschap op één dag bij elkaar, was uniek. Dat vond nergens anders in Nederland plaats. Op 3 maart 1945 was de Britse premier Churchill bij Montgomery op bezoek en hij bleef tot 6 maart. Hij werd vergezeld door zijn secretaris Veldmaarschalk Alan Brooke. Op 3 maart sprak Churchill ook de troepen toe bij de Protestantse School in de Stationsstraat. Aan de achterkant van de school was een primitief houten podium voor hem gebouwd. Churchill en ook de generaals bezochten het hoofdkwartier van het VII-Iste Britse Corps in het klooster Bethanië in Mierlo. Op 1 maart vertegenwoordigde zijn stafchef F. de Guingand Montgomery op een bespreking bij SHEAF in Reims. Montgomery had soms zijn nukken, maar wist zich ondanks de slechte verhoudingen hogerop zeer goed te handhaven en bleef beleefd.

Montgomery met zijn twee hondjes, op de achtergrond een kanariepiet in een kooi.

De echtgenote van de stationschef te Geldrop leverde haar aandeel aan het diner voor Montgomery.

Op de laatste dag van Churchills bezoek, 6 maart 1945, organiseerde Montgomery een groot diner voor Prime Minister Churchill in zijn trein op het perron in Geldrop. Montgomery verontschuldigde zich en ging om 21.30 uur naar bed. Hij wilde zich voorbereiden op de Rijnoversteek in Duitsland die zou gaan plaatsvinden. Montgomery's Stafchef, Freddy de Guingand, bleef nog tot de volgende morgen 01.30 uur.

C. Oosterweeghel, zoon van de stationschef in Geldrop, vertelde in 2010: "Ik trad op als vertaler en had de vrijheid om me tussen de troepen te bewegen omdat ik een RAF-uniform droeg. En ik had ook toegang tot de aanwezige keuken om resten oud brood en worstjes te vragen, die ze weg wilden gooien en dat kreeg ik dan ook. Dit kwam hoofdzakelijk uit de mess van de hoge officieren. Soms ging ik met een volle kar naar buiten. Mijn moeder zorgde ervoor dat het eten verdeeld werd onder de mensen die eten tekortkwamen. Ik ontdekte ook, hetgeen mijn vader mij niet verteld had, dat er een treinwagonkantoor geparkeerd stond op een zijspoor. Dat zorgde voor veel militaire verplaatsing rond ons huis. Vader vertelde ons tijdens het diner wat er aan de hand was. Moeder was in de wolken. De namen van de generaals en zelfs die van Churchill vielen. Moeder besloot dat zij de heren zou ontvangen op een wijze die zij geschikt vond. Ze zou een high tea voor de heren maken. Nee, werd haar verteld, dat is de taak van de bedman, de persoonlijke verzorger voor iedere officier. Maar zij kenden de aristocratische instelling van mijn moeder niet. Zij stond erop dat de heren haar gasten waren dus eerde hen op eigen wijze met het beste porselein dat ze had. Zo geschiedde. Op het geschikte moment werden mooi opgemaakte dienbladen met fijn gebak, servetten en haar beste theekopjes door de soldaatbedienden vanuit de keuken, via de slaapkamer, over de spoorlijn, omhoog gegeven naar het perron en naar de wachtende heren gebracht. Het was denk ik moeders grootste bijdrage aan de oorlogsinspanning. Dat zij dit kon doen voor deze mannen, met zulke zware lasten op hun schouders, was eerste klas voor haar."

Geldropse jongetjes smulden van Montgomery's diner

C. Bakermans-van 't Hoof vertelt: "Eens waren Montgomery, Churchill, Koning George en anderen in vergadering op de Nieuwendijk in Geldrop. Op dat moment stond ook de vergaderwagon van Montgomery op het emplacement van het station. Een groep jongens, mijn man was er een van, ontdekte de keukenwagen die erbij stond. Er stonden diverse gamellen met lekker eten. Ze zagen kans om de gamellen te pakken en hebben stiekem lek-

Montgomery ontmoet de Britse premier Churchill bij de Protestantse school in de Stationsstraat.

ker zitten te smullen in de spoorberm. Het menu bestond uit gebakken hanen, chocoladepudding en pruimen. Dit alles hadden ze al lang niet meer gegeten. Door de grote hoeveelheid en de verkeerde combinatie van alles, waren ze na afloop flink misselijk geworden. Maar lol hadden ze wel gehad en de hoge pieten zullen nog wel een ander menu voorgeschoteld hebben gekregen." Deze bijzondere gebeurtenis moet plaatsgevonden hebben op 6 maart 1945 toen Montgomery Churchill een diner aanbood bij zijn afscheid.

Montgomery's duivencompagnie in Geldrop

Geruime tijd was er op de Eindhovenseweg, waar nu de Gijzenrooiseweg aansluit, een Britse duivencompagnie gevestigd. Het was een onderdeel van het Royal Corps of Signals. De bewoners hadden veel inkwartiering van deze mannen. Deze duiven vlogen op Engeland met geheim gecodeerde berichten. Het bericht zat in een klein kokertje aan de poot van de duif. Vermoedelijk waren ze hier, in verband met het verblijf van Montgomery. Als de radioverbindingen faalden werd er een beroep op deze compagnie gedaan.

Montgomery vertrok met zijn hoofdkwartier op 10 maart 1945 uit Geldrop naar een nieuwe locatie in Venlo en trok later verder, Duitsland in. Op 25 maart was hij samen met Churchill aanwezig bij de Rijnoversteek tijdens operatie Plunder. Later liet hij de overgave door de Duitsers tekenen in Lunenburg op 4 mei 1945. Daar stelde hij de beroemd geworden vraag aan de zeer hooggeplaatste Duitse vertegenwoordigers, onder meer Admiraal Friedenburg: "Wie zijn jullie?" en maakte hij de opmerking: "Ik heb nog nooit van jullie gehoord". Dit was typisch Montgomery.

De medewerkers van het hoofdkwartier noemden het verblijf van Montgomery met zijn staf in Geldrop 'the pleasant month at Golden Geldrop'. Met dit een erg mooie compliment voor Geldrop sluiten we deze verhalen af.

Geldrop, november 2019
Ad Hermens, Geldrop
Tel 040-2850016
agchermens@onsbrabantnet.nl